

Systemet og tæppebombardementet

Kønsroller

I det følgende vil jeg forklare hvad min opfattelse af og min holdning til kønsroller er. Grunden er at det har haft en afgørende indflydelse på min udvikling og mit sind, og at det derfor har været nødvendigt for mig at frigøre mig fra den indflydelse ved at udtrykke det skriftligt og dermed få det ud af hovedet. Ellers er det noget som ellers fortsætter som en tvangstanke, en besættelse og som okkuperer mit sind og blokerer mig.

Motivation

Jeg har tidligt følelsen af at komme til kort: jeg kan ikke være galant, være underholdende, flirte. Deraf følger at jeg er uden tro på mig selv, hviler ikke i mig selv sammen med det andet køn. Derfor er ensomhed og følelsen af mangel dominerende i barndom og ungdom, dvs. den følelsesmæssigt, psykologisk formative periode. Og herfra stammer al min senere fokuserethed på kønsroller, en besættelse som skaber en distance til situationer hvor jeg skal forholde mig til det andet køn. Jeg er aldrig spontan.

Dette skaber så hadet til kønsroller. Dette had forstærkes af at jeg kan registrere hvor naturligt andre oplever og går i et med dem.

Hver gang jeg så oplever at andre opfatter disse roller som moderne og nytænkte, elegante og underholdende, naturlige og berigende, kan jeg kun vrænge af det og tænke: *Åh nej. Nu igen.*

Pointen er at jeg hvad kønsroller angår er socialkonstruktivist. Når folk i almindelighed forklarer hvorfor rollerne er så vedholdende og hvordan det dog kan være at det er sådan, henvises til fysiske forskelle (muskler mm) og indre tilskyndelser (psykiske forskelle). Hvad angår de sidste årsager, er de umulige at verificere uden udgangspunkt i resultatet. Hvad angår de første, så vil en fysisk svag mand få at vide at han skal tage sig sammen og leve op til det han er.

Min forklaringsmodel er som også nævnt i denne sammenhæng er to begreber: magt og tryghed. Der vil altid være nogen der har fordel af en kulturs forklaringsmodel, og andre vil læne sig op ad den for i den mindste ikke at havne længere nede.

Typer af forklaring på tøj

Jeg starter med de to køns påklædning, da det ud over selve legemets naturlige forskel er det der lægges mest mærke til.

Når man skal forklare hvorfor folk går klædt som de gør, kan der principielt være tre typer af forklaringer, alt efter hvilket aspekt der fremhæves:

Materiel (kroppens fysik, opgaven der skal udføres, arbejdets art, omgivelsernes klima)

Individuel (en personlig motivation, et umiddelbart instinkt, en indre trang, et naturligt behov)

Social (samfundets funktioner, opgaver og forventninger)

Når vi mere specifikt kigger på hvordan kvinder og mænds forskellige klædedragt (f. eks. kjoler og bukser), adfærd (blidhed og handlekraft) og redskaber (f. eks. damecykler og herrecykler) forklares, vil det for det meste være de to første aspekter der fremhæves. Som det har vist sig gennem historien, så har kvinder har et naturligt behov i forbindelse med påklædningen for at bruge make-up og forskønne sig.

Jeg, derimod, opfatter samfundets forventninger som den afgørende indflydelse, hvilket jeg vil uddybe i det følgende. Her er en kortfattet sammenfatning af de karakteristiske elementer:

Kvindens påklædning har alle til hensigt at foretage en indsnævring af kroppen = hæmning af bevægelsesfrihed, kombineret med hvordan de skal gøre indtryk på/behage manden:

Stilethæle = kinesisk fodtøj.

Stramme nederdele

Tørklæder

I Cannes får skuespillerinder ikke adgang uden høje hæle

I beach volley er der krav om korte bluser

Kvinder skal sidde med ben over kors og ikke bondsk

Skal bruge makeup

Skal gå med skuldertaske. Dette viser også at deres tilstedeværelse i det åbne rum ikke er at slappe af, men være på indkøb.

Cykler er indrettet sådan at kvinder kan sætte sig uden at svinge med benene.

Deres adfærd forventes sammenfattende at være omsorgsfuld, adstadig og rolig, og ikke dynamisk, målrettet og kraftfuld.

Men først vil jeg nævne Benedetto Croces teori.

Forholdets inert

La teoria dei corsi e dei ricorsi, dvs. teorien om historiens forløb og genforløb er Benedetto Croces teori om historiens gentagelse. På samme måde er jeg af den opfattelse at intet har ændret sig og ikke ændrer sig i de tilsyneladende ændringer af forholdet mellem kønnene man ser og hører fremhævet som ændringer. Min kommentar er altså, at der er intet nyt under solen. Systemet er konstant under fænomenerne.

Tæppebombardementet

Som nævnt er der de [tre faktorer](#): det materielle, det individuelle og det sociale. Jeg lægger afgørende vægt på den tredje: de sociale forventninger, samfundets påvirkning, kort sagt kulturen. Men hvordan fungerer kulturen? Og hvorfor er den så konstant? Kulturens overlevering har tre led:

1. Uformel social kontrol

Første niveau finder sted fra før børn bliver født og tiden derefter via de voksnes indkøb af tøj og legetøj (når gaver pakkes ind i babyforretninger spørges der altid til barnets køn, så farven kan passe), forventninger til adfærd, anerkendelse og usikre miner ved det anderledes (hvis en dreng f. eks. viser interesse for et dukkehus), kombineret med børnenes ønske om tryghed.

Når barnet kan begynde at opfatte sig som en del af en gruppe, vil det være peergruppens pres, drilleri og mobning, hvis der finder afvigelse sted. Og at føle sig som et accepteret medlem af en gruppe er et fundamentalt behov.

Når barnet er tilstrækkeligt gammelt, vil det være underlagt massemediers indoktrinering. Her bliver de samme budskaber gentaget om og om igen (når helten og heltinden sammen flygter fra de onde, løber han altid lidt foran og holder hende i hånden).

Dette er et første niveau: uformel social kontrol.

2. Formel kontrol

Næste niveau er formel kontrol i form af tvang vedrørende påklædning og adfærd. Kvinder skal møde op i stilethæle til præmieuddeling i Cannes. Ballerinasko er forbudt. Slør er påbudt i nogle kulturer.

3. Vold

Sidste niveau er vold i hjemmet og i sidste instans æresdrab.

I et samfund som det danske er det (næsten) kun den første påvirkning der er virksom. Til gengæld mener jeg også at den er total, hvorfor jeg kalder den et tæppebombardement. Det kræver en enorm selvtillid, autonomi og modstandskraft at gå imod den og en stor indre uro at være motiveret til det. Normalt mærker 90 % af befolkningen overhovedet ikke at det sker og synes at det da kun er naturligt og dejligt at rollerne og adfærden er sådan. Menneskets forbandede tilpasningsevne (PH), vores plasticitet og vores behov for tryghed (Maslow) kan udrette mirakler.

Idealer

Hvad er det så for roller og idealer, samfundet gerne vil have. De grundlæggende idealer for de to køn, anskuet som en evig og naturlig komplementaritet, kan groft sagt udtrykkes sådan:

Manden skal være handlekraftig, tage initiativ og være vittig og underholde.

Kvinden skal være smuk, lyttende og omsorgsfuld.

Alt sammen i en almen og gensidig forståelse af at dette er naturens orden. Det smukke køn appellerer via udseende og mændene via handlekraft, initiativ og underholdning, dvs. social potens.

Hvis man er i tvivl om sandhedsværdien af dette udsagn, kan man gå i gang med at analysere film og bøger, og her er det ikke bare populærlitteraturen, der har disse idealer. Woody Allen (blot for at levere et eksempel) er storleverandør i vittige mænd og dejlige unge duller.

Som Ditte Hansen (skuespiller) har sagt det: Kvinders rolle i Hollywood er at levere input til mændenes vittigheder og derefter le anerkendende.

Ved foromtalen af persongalleriet i en film skal det altid nævnes om kvinderne er smukke eller ej, mændene om de er dynamiske eller fallerede.

I alle film vakler kvinder rundet på høje hæle, som umuliggør deres frie adfærd, men gudskelov er der altid en ridderlig mand der kan hjælpe dem. Dette ses som et indre ønske om at være elegant, jeg ser det som samfundets pres og behovet for tryghed.

Hvad er frisind? Det er når påklædte mænd kigger på nøgne kvinder.

Cirkelræsonnementet

Maslows behovspyramide har sociale behov som tredjevigtigske behov. At kunne føle sig accepteret i en bestemt gruppe, at have et klart tilhørsforhold og få kærlighed, blive værdsat som den man er; at ens identitet er at tilhøre denne gruppe. Det vigtige i denne forbindelse er at det er et mere basalt behov end at opnå selvrealisering. At opnå anerkendelse eller påskønnelse i forbindelse med udførte opgaver kommer også derefter.

Sammenfattende om det sociale behov kan man sige, at det også rummer den anerkendelse (fjerde gruppe), som ligger i at være den man er, at gøre det der forventes af én, at man udfylder den rolle der er ens køn, sådan som samfundet har defineret den. Det rummer også den tryghed (anden gruppe), som man har brug for, ikke forstået som den ydre sikkerhedsmæssige situation, men mere basalt som den ro det giver at man anerkendes for den man er som del af dette konkrete tilhørsforhold.

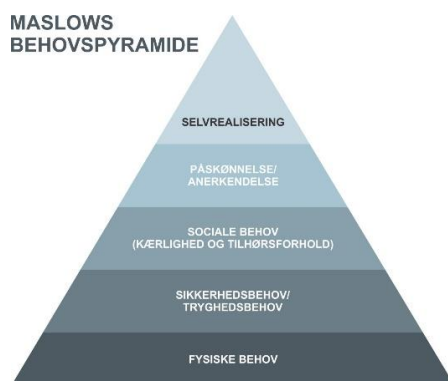
Den forventning og anerkendelse vedrørende kønsroller som formidles via det ovennævnte tæppebombardement har to fundamentaler:

Den ene er at mennesket er en plastisk størrelse, hvor den største gruppe kan formes uden at personen lider skade eller opfatter det som formning. Det er jo bare som det skal være. Man har jo heller ikke prøvet noget andet som kan bruges som sammenligning. Den anden er den gængse opfattelse at dette svarer til naturens orden. Kønnene er jo forskellige, og der sluttes fra at når rollerne nu engang er som de er, så er det jo kun en

naturlig følge af nogle fysiske (hormonmæssige, muskulære) egenskaber. Man slutter fra kultur til natur, og bruger derefter naturen som begrundelse for kulturen.

Når nu f. eks. make-up, smykker, kjoler, stilethæle mm. (beklædning) og en lyttende, omsorgsfuld og blid opførsel (adfærd) via denne tankemæssige cirkelslutning sættes lig med hunkønnet, så må et hankønsvæsen (etableret som sådan via de primære køns karakterer som penis og skæg) jo opfatte sig som kvinde, hvis han føler trang til at male sig i ansigtet og bruge smykker, og derfor ønske at skifte fysisk køn, så det passer til. Tilsvarende vil et hankønsvæsen sætte spørgsmål ved sin identitet, hvis hun ikke har et omsorgsgegn (som det så populært hedder) og kan lide at udfordre med vittig adfærd.

Hele transgender problematikken er baseret på denne cirkelargumentation, som er en naturalisering af kulturen som den foreligger. Unge mennesker registrerer rørelser i sig selv, som ikke svarer til kulturen. Men da kulturen har naturaliseret sig selv, må løsningen følgelig være natur-behandlende: kønsoperation, ny udfyldningsmulighed i passet, ny tilhørsgruppe, adgang til det toilet som passer til ens selvopfattelse mm.

Eksempler på kønsroller

Det næste er en ikke-prioriteret liste af eksempler på kønsroller, som man kan finde i alle mulige sammenhænge:

Et opslag i en italiensk-dansk ordbog: collegiale - kostskoleelev eller ung mand/pige. (Mit spørgsmål: Hvorfor ikke dreng/ung kvinde?)

Et læserbrev i dansk avis: En mand roser en kvinde for at have foretaget et initiativ i en vigtig sag. Han kalder hende rosende for 'et rigtigt mandfolk'.

Kun pige/damecykler har cykelkurve. Prøv selv at se i gadebilledet. Forklaringen er muligvis at mandens cykel skal strutte af potens og performance. Kvinden tager sig af huslige indkøb.

Manden tager sig altid af grillen (Mr. Barbeque Man) mens kvinder har 'valgt' at lave salaten (ledsagetekst i blad).

Manden byder selvfølgelig op til dans og fører.

Det tilkommer også manden at skænke vinen op til borddamen.

Alt sammen udtryk for at tage initiativ. Undervejs fremkomme med morsomheder som sekunderes med latter og goodwill/anerkendelse af damerne.

Til nytårstaffel svælger journalister og kommentatorer i damernes kjoler.

Gamle (påklædte) mænd og unge (nedringede) duller er den almindelige kombination når et par skal introducere festlige begivenheder i TV.

Post-coitale scener i film: han ligger på ryggen efter endt performance og hun kryber ind til ham, som for at søge beskyttelse. I reklamer for dejlig afslapning på hotelferie ligger han og hun på samme måde.

Kvindelige mannequiner i udstillingsvinduer står altid på tæerne, fordi de per selvfølgelig skal iføres sko med stilethæle.

Et dejligt billede af en naturlig sød situation.

1000 piger i Vejle og campus bliver rangeret på skønhedsliste. Rektor siger det oplagte: piger er så meget andet end deres udseende. Det er sexisme. Og så interviewes en af pigerne, som er forarget. Hun er shinet op, viser at hun bruger megen tid på at lægge makeup! Hvert år transmitteres Miss World i fjernsynet. Ingen har samme kommentarer. Folk nægter at erkende eksistensen af det system de er en del af.

Tilbage i 1983 talte den dengang tidligere skatteminister Mogens Lykketoft (S) om, at de på Fondsbørsen opførte sig "som en flok gamle, hysteriske kællinger." Dette udtryk bruges nu helt generelt.

De er med andre ord at opfatte som tøsedrenge.

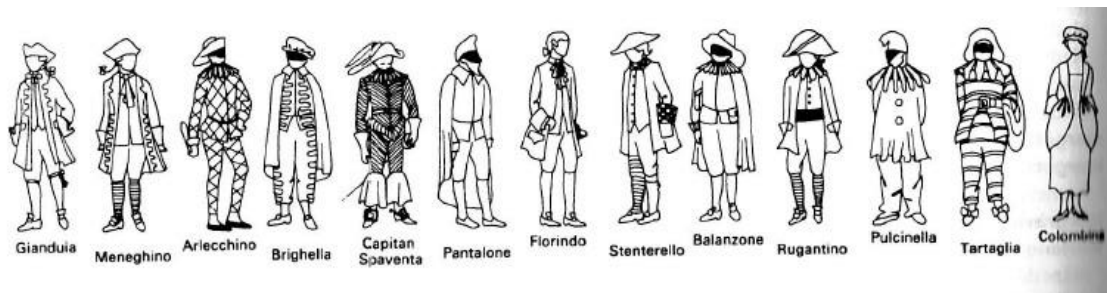
I en Deadline udsendelse om de konservatives mistillid til Eva Kjer Hansen kommenterer Helle Ib og Sigge Winther Nielsen sagen med brug af følgende udtryk:

Han prøver at 'bitche' modstanderen, de er 'tøsefornærmede', den der 'har bukserne på'. Det er klart hvilket køn der bruges til at sige noget negativt, og hvilket køn der bruges til at sige noget positivt.

Blandt såkaldte berømte citater figurerer Jack Nicholsons: My mother never saw the irony of calling me a son of a bitch. Udover at det er morsomt, kan man også spørge hvorfor det overhovedet kan være et skældsord.

Hvad er en Kællingeknude? Et råbåndsknob bundet forkert.

Commedia dell'Arte persongalleri. Læg mærke til rollefordelingen.

Hun viste ham hvem der havde bukserne på. Hvad havde han på?

På rasteplasserne langs den tyske/italienske motorvej er der toiletter til herrer og damer. Ved ankomsten af busser med pensionister på ferie er der lange køer foran dametoiletterne og ikke herretoiletterne. Hvorfor?

Fordi herrerne har pissoirer, som ikke fylder så meget som kabiner. Derfor kan der være mange flere i gang samtidig, hvilket er en fordel.

Hvis fordelingen havde været mellem hvide og sorte mænd til de hvide mænds fordel, havde alle råbt 'diskrimination' og forholdene var straks blevet ændret.

Men ikke her. Hvorfor?

Siden tidernes morgen har mænd fundet deres svigermødre irriterende, pågående eller decideret sure. Vi har fundet en masse svigermor jokes og svigermor vitser, som gør grin med konens moder, og viser hvor svært mænd har ved at holde af deres svigermor. Disse jokes er sjov læsestof for mænd med koner, og for de gamle sure svigermødre i landet! Her er et morsomt udvalg af svigermor vittigheder:

Tænk – da min svigermor døde skulle hun begraves – og ude på kirkegården måtte de hejse hende op og ned tre gange før bifaldet havde lagt sig!

Min mor siger hun vil dø, hvis jeg gifter mig med dig! Tak, det kalder jeg s'gu' en bryllupsgave...!

Lille Fie: "Det var godt, du kom mormor – for far sagde i morges, at dit besøg var lige det der manglede..."

2 mænd står og snakker, så spørger den ene: "Hvad er det farligste din svigermor har gjort? Manden svarer: "Hun har født min kone"

– Hallo er det alarmcentralen? Min Svigermor prøver at hoppe ud af vinduet og jeg kan ikke få det op..

Hvad er det der bliver falder langsomt til jorden, og aldrig stopper før helvede??

– Svigermor, der lige er smidt ud fra paradiset!

Færgen var ved at synke, og en mand stod i redningsbåden og udlovede tusinde kroner til den, der ville redde hans kone. Et par af de andre mænd ombord i redningsbåden tager

imod tilbuddet, og springer i vandet for at finde konen. Få minutter efter kommer en af dem baksende tilbage med en udmattet kvinde.– “Her er hun – stik mig så de tusind kroner.”
– “Det er ikke min kone det der. Det er min svigermor!”
– “Shit... Hvad skylder jeg så dig?”

Er det rigtigt, at De så anklagede slå løs på sin svigermor?

- Ja, hr. dommer.
- Hvorfor greb De så ikke ind?
- Det så ud til, at han godt selv kunne klare hende.

Han holder hånden gribende, hun holder hånden modtagende.

Kan en kvinde komme under tøflen?

En meget nyskilt kvindelig foredragsholder forklarede i 11 overskriftsord mænd, hvordan man holder på en kvinde:

Få hende til at le – og få hende til at komme.

Platons myte om kønnene

Jeg kombinerer den berømte myte fra Platons Symposium med det ovennævnte tæppebombardement, hvor vi før, under og efter fødslen presses ind i kønsroller. Som om det fysiske ikke er nok, så træder tradition, gruppepres og venlige forventninger ind som bagstoppere.

[Troels Nørager](#)

I Symposium genfortæller Platon den græske myte om, hvordan kønnet er opstået, og hvorfor mand og kvinde søger hinanden. Urmennesket var ifølge myten en helhed i sig selv, det manglede ikke noget. Hvert af disse mennesker var, fortæller Platon os, “rundt over det hele, med ryg og sider i en rundkreds og fire arme og fire ben og to helt ens ansigter på en helt rund hals; ét hoved var der til de to modsat rettede ansigter og fire ører,

endvidere to sæt kønsdele og alt det andet, man så selv kan forestille sig” (Platon 2000, s. 43). Disse oprindelige helhedsmennesker udviklede dog lidt for dristige planer: De ville angribe guderne og derved bringe Himlen ud af sin normale ligevægt. Men Zeus gennemskuede deres tanker og straffede dem ved at kløve dem midt over. Det løste et problem for guderne, men det skabte samtidig interessante muligheder (og problemer) for menneskene: “Da denne skabning således var blevet skåret over i to dele, længtes hver halvdel efter den anden...” (sst., s. 44). Og lidt senere: “Enhver af os er altså et menneskes mage, da jo enhver er blevet skåret over i to fra én, ligesom en flynder, og enhver søger stedse sin egen mage” (sst., s. 45).

Aristofanes’ tale i Platons Symposion 189c-193d

[DocPlayer](#)

Men først må I kende menneskenaturen og dens historie.

Vor oprindelige natur [fysis] var ikke den samme som nu, den var anderledes: For det første var der tre køn, ikke som nu kun to - det maskuline og det feminine -, der var også et tredje med træk fra begge de andre; dette køns navn er det eneste, der har overlevet, kønnet selv er forsvundet; dengang var “tvekønnet” [andró-gynon] såvel en realitet som et navn, med træk fra både han - og hunkøn, nu er realiteten væk, tilbage er kun ordet - og det ord er et skældsord.

For det andet var de kuglemennesker alle sammen, for deres ryg og sider var cirkler; og hænder 190a havde de fire af, og lige så mange ben som hænder, og to ansigter på en cylindrisk hals, og ansigterne var ganske ens; men der var kun én isse på de to modstillede ansigter, fire ører, og to kønsorganer ... og sådan var det hele vejen igennem. Og når de bevægede sig almindeligt, gik de ret op og ned, frem eller tilbage som det nu passede dem; men når de satte i løb, så gjorde de ligesom badutspringerne der ruller rundt med benene lige op og ned: med afsæt i deres 4 ben og 4 arme blev de båret af sted i flyvende fart i en rundkreds.

Når der var tre køn, og når de var som de var, så skyldes det, at det maskuline fra først af var Solens afkom og det feminine Jordens, hvorimod det der havde del i begge køn, stammede ned fra Månen, for også Månen har del i begge. Cirkelformede var både de selv og deres bevægelse, fordi de lignede deres forældre.

Vældige kræfter havde de og en uhyggelig energi, og de havde svært høje tanker om sig selv. Engang angreb de ligefrem guderne, og det, Homer siger om Efiialtes og Otos - at de prøvede at bane sig vej op til himlen og sabotere Olympen [Odysseen 11.305-320] - det handler i virkeligheden om dobbeltmenneskene.

Zeus og de andre guder deroppe overvejede, hvad de skulle gøre, men de var i en knibe: Slå dem ihjel og udslette deres race med lynet, ligesom giganterne, kunne de ikke, for det

var det samme som at udslette gudstjeneste, ofre, alt; men bare lade dem boltre sig, det kunne de heller ikke.

Langt om længe kom Zeus på en idé: "Jeg tror, jeg har en løsning på, hvordan vi kan lade menneskene eksistere videre, samtidig med at vi sætter en stopper for deres ustyrlighed: Man må svække dem! Endnu i denne stund vil jeg snitte dem alle i to dele, så bliver de svagere, men samtidig nyttigere for os, fordi der bliver flere af dem; og de kommer til at gå ret op og ned på to ben. Men hvis jeg finder, de stadig bolttrer sig, og de ikke vil holde fred, så snitter jeg dem i to dele en gang til, så de kommer til at gå på ét ben ligesom akrobater."

Efter disse ord gav han sig til at snitte menneskene op, ligesom man gør med rønnebær før de syltes, eller ligesom man deler æg med et hår.

Hver gang han skar en over, befalede han Apollon at dreje ansigtet og den halverede hals om mod snitfladen, for at mennesket kunne blive mere medgørligt, når det betragtede snittet; og alt det andet skulle han hele. Apollon drejede ansigtet, og han trak hud sammen fra alle sider hen over det vi kalder maven - ligesom man trækker en pung sammen med en snor -, og han efterlod kun ét hul, som han tilbandt midt på maven, det er det vi kalder navlen. De fleste rynker glattede han ud, og nu formede han brystet, det var med et apparat af samme slags som det, en skomager bruger til at stramme læderets rynker over læsten med; men nogle få lod han blive siddende - dem ude på maven og omkring navlen - : rynker til minde om vores fortid.

Da vores natur sådan var blevet skåret over, prøvede den at komme sammen igen, idet hver del længtes efter sin halvdel, og de omfavnede hinanden og filtredes sig sammen, for de ville så gerne vokse sammen; men de døde af sult og uvirksomhed, for de ville ikke foretage sig noget uden hinanden. Når en af halvdelene var død og den anden ladt tilbage, søgte den efterladte en anden og viklede sig ind i den, hvad enten det nu var halvdel af en hel kvinde - altså hvad vi nu kalder en kvinde - eller halvdel af en hel mand. Og på den måde døde de.

Men Zeus ynkedes over dem, og fandt igen på en løsning: Han flyttede kønsorganerne om på forsiden (indtil nu havde de også haft dem på ydersiden, og avl og undfangelse havde de besørget, ikke i hinanden, men i jorden, ligesom cikaderne gør), og han lod dem nu forplante sig inde i hinanden gennem de flyttede organer, gennem det mandlige inde i det kvindelige. Hans tanke hermed var, at hvis der var en mand, der mødte en kvinde, skulle de forplante sig og der skulle blive afkom; hvis det derimod var en mand og en mand, skulle der i det mindste ud af det komme en udløsning [plesmoné tes synousías, mæthed fremkaldt af samlejet], og de skulle hvile sig, men så skulle de vende sig mod dagens dont og tage vare på, hvad livet rummer for resten.

IV

191d

Lige siden dengang har det altså været plantet ind i menneskene at nære kærlighed til hinanden, den genopretter den oprindelige natur, den søger at gøre ét ud af to og at læge såret i menneskenes væsen. Vi er alle en halv mennesketerning, for vi er skåret over som fladfisk, to ud af ét. Hele tiden søger enhver sin halve terning.

Opbrud

I det følgende vil jeg nævne tre kendte eksempler på mennesker, som har forholdt sig kritisk til kønsrollerne:

Charles Fourier

Elisabeth Barrett Browning

Virginia Woolf

Jeg har set dem som en oase midt i den ørken af fastlåste roller, som jeg har haft det så svært med og som har hæmmet min udvikling og som har påvirket mit sind.

Théorie des Quatre Mouvements

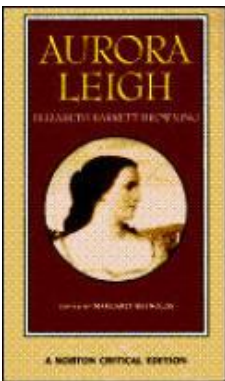
Charles Fourier

I sin bog Teorien om de fire bevægelser skriver Charles Fourier følgende:

«Udvidelsen af kvindernes rettigheder er det generelle princip for al social fremgang». (Théorie des Quatre Mouvements, 2. udgave Paris 1814, side 195). Inspireret af dette udsagn måler jeg et hvilket som helst samfund og en hvilken som helst kultur på i hvor høj grad kvinder er frie til at handle suverænt og træffe egne beslutninger vedrørende deres eget liv. Dvs. at patriarkatet i alle udgaver, fra tvang over nedladenhed til galanteri, er for mig en barriere for at frigøre begge køn.

Konkret i mit tilfælde er den komplementære opfattelse af kønnene en hindring for min spontane væren sammen med det andet køn, da det implicerer de ovennævnte forventninger til mig.

Aurora Leigh

Elisabeth Barrett Browning

You never can be satisfied with praise
Which men give women when they judge a book
Not as mere work, but as mere woman's work,
Expressing **the comparative respect**
Which means the absolute scorn. *Oh, excellent!*
What grace! what facile turns! what fluent sweeps!
What delicate discernment . . . almost thought!
The book does honour to the sex, we hold.
Among our female authors we make room

*For this fair writer, and congratulate
The country that produces in these times
Such women, competent to . . . spell.*

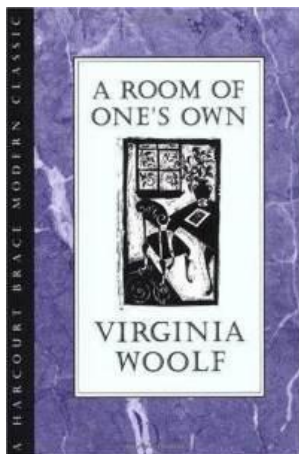
pp. 51-52

Hvis nogen skulle vove den dristige indvending, at sådan er det ikke mere, vil jeg her citere hvad Erica Jong udtaler i et interview i JyllandsPosten d. 10. februar 2016:

Kvindelige forfatteres bøger bliver ikke vurderet på lige fod med de mandlige forfatteres. Det er ret rystende. I mange år så jeg det ikke, for det er ikke rart at erkende. Det gør jeg nu: Kvindelige forfattere bliver ofte anset for at være andenklassens forfattere.

I stedet for at betragte mine bøger som en kommentar til samfundet, bliver de betragtet som bøger om sex. Jeg er blevet kategoriseret som sexforfatter, og det er absurd. Det er kun, fordi jeg er kvinde. Havde en mand skrevet det samme, havde det været en bog om at være menneske. Det er latterligt.

A Room of One's Own

By Virginia Woolf

Rich people, for example, are often angry because they suspect that the poor want to seize their wealth. The professors, or patriarchs, as it might be more accurate to call them, might be angry for that reason partly, but partly for one that lies a little less obviously on the surface. Possibly they were not 'angry' at all; often, indeed, they were admiring, devoted, exemplary in the relations of private life. Possibly when the professor insisted a little too emphatically upon the inferiority of women, he was concerned not with their inferiority, but with his own superiority. That was what he was protecting rather hot-

headedly and with too much emphasis, because it was a jewel to him of the rarest price. Life for both sexes — and I looked at them, shouldering their way along the pavement — is arduous, difficult, a perpetual struggle. It calls for gigantic courage and strength. More than anything, perhaps, creatures of illusion as we are, it calls for confidence in oneself.

Without self-confidence we are as babes in the cradle. And how can we generate this imponderable quality, which is yet so invaluable, most quickly? By thinking that other people are inferior to one self. By feeling that one has some innate superiority — it may be wealth, or rank, a straight nose, or the portrait of a grandfather by Romney — for there is no end to the pathetic devices of the human imagination — over other people. Hence the enormous importance to a patriarch who has to conquer, who has to rule, of feeling that great numbers of people, half the human race indeed, are by nature inferior to himself. It must indeed be one of the chief sources of his power. But let me turn the light of this observation on to real life, I thought. Does it help to explain some of those psychological puzzles that one notes in the margin of daily life? Does it explain my astonishment of the other day when Z, most humane, most modest of men, taking up some book by Rebecca West and reading a passage in it, exclaimed, 'The arrant feminist! She says that men are snobs!' The exclamation, to me so surprising — for why was Miss West an arrant feminist for making a possibly true if uncomplimentary statement about the other sex?— was not merely the cry of wounded vanity; it was a protest against some infringement of his power to believe in himself. **Women have served all these centuries as looking-glasses possessing the magic and delicious power of reflecting the figure of man at twice its natural size.** Without that power probably the earth would still be swamp and jungle. The glories of all our wars would be unknown. We should still be scratching the outlines of deer on the remains of mutton bones and bartering flints for sheep skins or whatever simple ornament took our unsophisticated taste. Superman and Fingers of Destiny would never have existed. The Czar and the Kaiser would never have worn crowns or lost them. Whatever may be their use in civilized societies, mirrors are essential to all violent and heroic action. That is why Napoleon and Mussolini both insist so emphatically upon the inferiority of women, for if they were not inferior, they would cease to enlarge. That serves to explain in part the necessity that women so often are to men. And it serves to explain how restless they are under her criticism; how impossible it is for her to say to them this book is bad, this picture is feeble, or whatever it may be, without giving far more pain and rousing far more anger than a man would do who gave the same criticism. For if she begins to tell the truth, the figure in the looking-glass shrinks; his fitness for life is diminished. How is he to go on giving judgement, civilizing natives, making laws, writing books, dressing up and speechifying at banquets, unless he can see himself at breakfast and at dinner at least twice the size he really is? So I reflected, crumbling my bread and stirring my coffee and now and again looking at the people in the street. The looking-glass vision is of supreme importance because it charges the vitality; it stimulates the nervous system. Take it away and man may die, like the drug fiend deprived of his cocaine. Under the spell of that illusion, I thought, looking out of the window, half the people on the pavement are striding to work. They put on their hats and coats in the

morning under its agreeable rays. They start the day confident, braced, believing themselves desired at Miss Smith's tea party; they say to themselves as they go into the room, I am the superior of half the people here, and it is thus that they speak with that self-confidence, that selfassurance, which have had such profound consequences in public life and lead to such curious notes in the margin of the private mind.

Min psykologi

Når man som jeg er kommet til kort over for disse forventninger (og dermed er kommet til at erkende systemets eksistens), har jeg i de tre ovennævnte forfatterskaber set hvilken harme og uro det kan skabe i andre.

Men jeg har også måttet erkende, at denne opfattelse slet ikke deles af det store flertal og at virkelighedens hårde realitet er at de der har fordel af systemet klarer sig meget bedre.

Da kvindekampen, feminismen, startede i tresserne og halvfjerdserne, så jeg indledningen til en ny æra, men er blevet desillusioneret. Kønsrollerne og den dermed forbundne adfærd og påklædning har fået en renæssance, så fra at opfatte mig som del i en progressiv udvikling, ser jeg mig selv afsnøret fra historien og samfundet.

At medaljens bagside er kvinders mindre indtjening, mindre indflydelse i mange sammenhænge, er en pendant til denne kokette forside, er jo også en del af systemet.

Dvs. at man på denne måde kan naturliggøre en socialt skabt magtmæssig underlegenhed.

Men på andre områder, nemlig uddannelse, indtjening, samfundsmæssig placering kan jeg ikke klage, og har indtil nu følt en forpligtelse til at gøre noget for andre. Denne følelse har jeg nu lagt bag mig, ved tanken om hvad dette system har forvoldt mig af ondt. Det lader jo til, at de mennesker, som jeg troede ønskede en ændring, faktisk er godt tilfreds med tingenes tilstand.

Min vending, la mia svolta.

Jeg er med andre ord gået fra at være deltager til at blive tilskuer. Som jeg nævner det i det 3. bud til mig selv:

Vræng ikke af det, du mener, er klicheer. Acceptér verdens gang, forventninger og roller med et skævt smil.

Og sådan er det gået:

Ulykkelig dreng så sin frelse i ulykkelige slaver.

Men verden er en supertanker, som ikke let ændrer kurs.

Ulykkelig dreng ser sig selv og frelser ikke længere lykkelige slaver.

Er nu hinsides godt og ondt og spadserer.

Det sidste ord refererer til en italiensk bog, som behandles herunder: [La filosofia del camminare](#). Jeg har forstået, jeg ønsker ikke at forandre, jeg ønsker blot at opleve.

Strukturen af min vending

Når leden ved alle klicheerne er ved at tage overhånd ([Bullet in the Brain](#)), trækker jeg mig ud af det hele ([La svolta](#)) og betragter det hele med et skævt smil (Mine ti bud til mig selv).

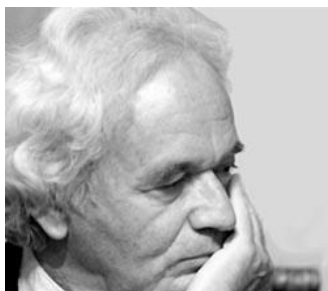
Når jeg så ytrer mig sker det på to måder:

Hvis jeg ønsker at blive klogere, stiller jeg spørgsmål eller kommer med argumenter, for at se hvor godt de holder.

Ellers ønsker jeg blot at behage og holde samtalen i gang. Derfor kommer jeg ikke med argumenter, men beskrivelser og forklaringer.

La filosofie del camminare

Efter min venden-mig-bort

Ci sono sempre stati filosofi attratti dalla volontà di cambiare le cose, e altri, invece, affascinati dall'ammirarle. Soltanto al fine di coglierne l'immutabile identità o l'inesauribile mutazione. Sembrerebbe che una via di mezzo non sia di conseguenza possibile, eppure non è così. Prima ancora di domandarci se il filosofare serva a cambiare, o viceversa a contemplare, dovremmo chiederci se la filosofia non consista nell'astenersi dall'una o dall'altra modalità, entrambe interessate a esercitare un potere sugli oggetti tangibili e su quelli friabili: i pensieri, i sentimenti, i sogni. L'una è più attiva e trasformativa, l'altra è più intenta a elaborare escogitazioni astratte sulle sorti dell'esistenza. Questa possibilità si accende quando scopriamo che il filosofare ci aiuta a descrivere e a raccontare quel che

andiamo vivendo, al contempo insegnandoci a separarci da noi stessi, andando verso quel che è altro da noi.

In tal caso, filosofare (con poesia) è un camminare a zonzo per il solo piacere di conoscere quanto le cose, le persone, le vicende umane hanno da offrirci al di sotto di ogni apparenza. Questa è la funzione investigatrice del filosofare, che dovrebbe sempre precedere le altre due modalità d'essere. O, perlomeno, accompagnarle.

(pp. 50-51)

Der har altid været filosoffer, der var tiltrukket af ønsket om at ændre tingene, og andre, fascineret af at beundre dem. Kun for at forstå disses uforanderlige identitet eller udtømmelige forandring. Det ville synes som følge heraf, at en mellemvej ikke er mulig, men imidlertid er det ikke tilfældet. Før man overhovedet spørger sig, om det at filosofere har til formål at ændre eller vice versa at betragte, bør vi spørge os selv, om filosofien ikke består i at afholde sig den ene eller den anden måde, begge interesseret i at udøve magt over de materielle objekter og de mere løse objekter: tankerne, følelserne, drømmene. Den ene er mere aktiv og omformende, den anden er mere opsat på at udvikle abstrakte tankegange om tilværelsens skæbne. Denne mulighed vækkes, når vi opdager, at det at filosofere hjælper os til at beskrive og fortælle, hvad vi oplever, på samme tid som den lærer os at skille os fra os selv, at gå ind i hvad der er anderledes end os.

I dette tilfælde er det at filosofere (med digtning) det at spadsere på må og få, udelukkende med den glæde for øje at lære at kende hvor meget tingene, personerne, de menneskelige anliggender har at tilbyde os neden under enhver synlig forekomst. Dette er filosofiens undersøgelsesfunktion, som altid bør gå forud for de to andre måder at være på. Eller i det mindste, ledsage dem.

Tredelingen af den filosofiske aktivitet

Omsat til mere daglig tale kan hans inddeling svare til denne tredeling:

1. Opsøge viden for at blive klogere på bestemte områder,
2. Gøre en forskel, socialt, etisk, politisk og
3. Nyde den stofflige virkelighed, kunst, arkitektur, natur, en intens konkret forholden sig til det der viser sig i ens meditative omgang med omgivelserne.

Duccio Demetrios måde at inddele og beskrive de forskellige filosofiske aktiviteter på svarer til de klassiske:

Platon: Det sande, det gode og det skønne.

Kant: Kritik af den rene fornuft, den praktiske fornuft og dømmekraften.

Demetrio: Capire, cambiare e cogliere (forstå, forandre og gribe (forholde sig konkret))

Denne tredeling kan uddybes på følgende måde:

Ifølge Platon er der tre aspekter af eksistens: det sande, det gode og det smukke.

Undersøgelse af verden betyder at få en ægte syn på verden. Ændre verden er at

forbedre verden, at gøre godt. Kort sagt, jeg er nu kommet til det tredje aspekt. Hvad betyder det?

At søge det sande vil sige at foretage analyse af verden, studere for at forstå hvordan verden og ting fungerer. Dette er vigtigt og også givende i sig selv. Uden dette, ingen aktiviteter og arbejde, og derfor intet liv. Det er også vigtigt for at kunne ændre verden, det andet aspekt, at kunne gøre en forskel, som det er blevet moderne at sige.

Så nu mangler kun at forklare det tredje. Jeg bruger også ord som **at forstå, at ændre, at gribe** for at forklare disse tre aspekter.

Hvilket betyder 'gribe'? Det er en aktivitet, der fokuserer på den direkte sammenhæng med ting, ved hjælp af sanserne: synet, lugtesans, berøringssans osv. og kombinere og forbinde dem med det forråd af viden som, som er resultatet af mange års studier.

Her drejer det sig ikke om et forsøg på at forstå, og ej heller ændre verden. Kun at sætte pris på det. Det er en aktivitet uden yderligere mål. Det er målet i sig selv.

Dette er, hvordan jeg bruger min tid: Jeg ser mig omkring og studerer de ting jeg ser, og ofte medfører det at der dukker noget op i mit sind som jeg har læst om det. Disse ting kan være en bygning, et maleri, en skov, en blomst, en virksomhed, en messe, en person, en samtale. Kort sagt, alle ingredienserne i det daglige liv, men altid uden ønsket om at forstå eller forandre, kun reflektere og værdsætte.

Sådan er det nu. Nu er jeg fri.

Denne position kan kaldes mimosens venden sig bort: *La svolta della mimosa*.

Jeg går nu ind i en eksplicit impansiv fase, som også kan beskrives som eskapisme.

Impansiv er et ord jeg har lavet for at beskrive en bevægelse som er modsat en ekspansiv bevægelse.

Det ideologiske aspekt:

Jeg fortsætter min sarkasme over for klichéerne (Bullet in the Brain, Tobias Wolff), men kun i resignation. Jeg sidestiller stilethæle med slør (i grunden er de jo eksempler på det samme fænomen), accepterer og vender mig bort.

Det politiske aspekt:

Jeg ønsker nu en realistisk udenrigspolitik. Mit råd: lad være med at genere Kina om menneskerettigheder i Tibet.

Jeg holder en lav profil over for sharia og diktaturstater. Jeg foretrækker velfærd og indskrænkning af ytringsfrihed med livet i behold frem for at kræve de vestlige frihedsrettigheder overholdt.

Det private aspekt:

Jeg accepterer min sekundære placering og kan derfor slappe af. Jeg er ikke morsom og skal acceptere det. Men jeg er taknemmelig for den tid jeg fik i håbet om at denne situation, dette system kunne ændres.

Myter

På samme måde som ved kønsroller findes der 'sandheder', som alle kender og som der simpelthen ikke kan stilles spørgsmålstegn ved. Her er nogle eksempler:

- 'Vi kan købe hele verden', sagde Thor Pedersen.

Efter at Ekstrabladet kan fortælle dette er det blevet til en sandhed. Men nej. Det gjorde han faktisk ikke og det vil han meget gerne gøre opmærksom på. Her er hvad han faktisk sagde:

Vi har den laveste ledighed i mere end 30 år. Om du så går tilbage til Saxos tid i 1200-tallet, har vi den højeste beskæftigelse nogensinde, gældsafviklingen er på forkant og udlandsgælden er væk. Lige meget hvor meget man leder efter den, er den væk, sagde finansministeren, der til morskab for sig selv tilføjede:

- Vi ender med at eje hele verden, og så er problemet jo løst.

- Flemming Rose siger at muslimer skal kunne tåle hån, spot og latterliggørelse.

Hvad han faktisk siger er muslimer på linje med andre skal kunne tåle det. Her er citatet:

Det moderne, sekulære samfund afvises af nogle muslimer. De gør krav på en særstilling, når de insisterer på særlig hensyntagen til egne religiøse følelser. Det er uforeneligt med et verdsligt demokrati og ytringsfrihed, hvor man må være rede til at finde sig i hån, spot og latterliggørelse.

- Rugbrød er sundere end hvedebrød

Dette betyder at folk uden for den germanske verden ikke spiser så sundt, hvilket er svært at bevise. Noget andet er, at fordi det tidligere var fint at spise fint forarbejdet føde som i overklassen, er det nu almindeligt at ødelægge hvede med alt for megen forarbejdning, og det er nemt at spise. Derfor bliver groft rugbrød fremhævet. Men ingen kommer på den tanke at man kunne lade være med at ødelægge hveden.

- Som dansker er det ganske givet: man holder altid meget af øl, rugbrød og bøgetræer. Der forventes en god forklaring, hvis det ikke er tilfældet. Ikke vin, hvedebrød og egetræer.
- Kristendom er de 10 bud i det gamle testamente.

Jf. en leder i Jyllands-Posten:

Hvis man bogstaveligt ser på, hvad Gud i Det gamle Testaments Mosebøger anviser af bestialske straffe for, hvad man for et par tusind år siden i Mellemøsten anså for forbrydelser, så kunne man også med belæg i kristendommens hellige skrifter finde ganske afskyvækkende ting.

- Man skal altid stige op på en cykel fra venstre side.

Dette er interessant, da man så også stiger af cyklen på denne side, ud imod trafikken, hvilket er farligt. Men det står ikke til at ændre. Oprindelsen til dette bizarre fænomen kan enten være at det startede i England, eller at det er et levn fra dengang en mand med sværdet ved sin venstre side skulle stige på hesten.

- Janteloven er indgået som en del af danskernes ironiske selvopfattelse, og den citeres ofte som udtryk for kollektivets pres på og begrænsning af det enkelte individ. Hver eneste gang nogen ikke er begejstret for eller ytrer mishag med ens handlinger, kaldes det foragtligt for Janteloven, som er så typisk for danskere.

At der så eksisterer utallige eksempler på at folk elsker at komme i centrum og bliver dyrket af andre, kan ikke ændre på denne fastgroede opfattelse. At der overalt og til alle tider har været udtryk for misundelse over andres succes, kan ikke ændre på dette.

